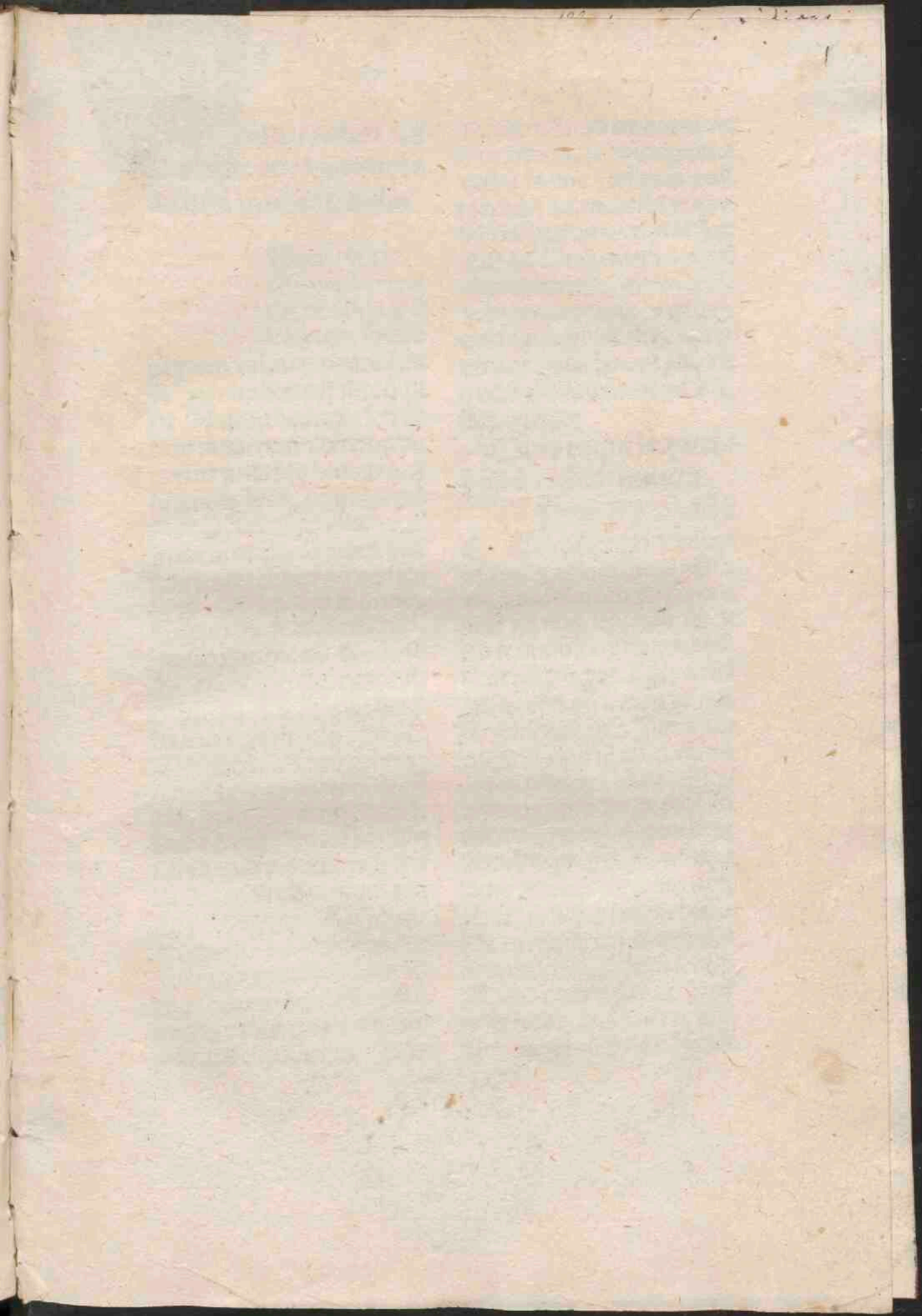

De arte loquendi et tacendi

<https://hdl.handle.net/1874/342138>

Compendiosus tractatus de arte loquendi et tacendi multum utilis

Quoniam in diecedo multi errant nec est aliquis qui linguam suam ad plenum valeat domare. beato Jacobo hoc testante qui dixit. Natura bestiarum et serpentum volucrum et ceterorum domatur a natura humana. sed linguam suam nemo domare potest. Ideo ego Albertanus breuem doctrinam super dicendo atque tacendo vno versiculo comprehendam tibi filio meo Stephano tradere curavi. Versiculus hic est. Quis quod cui dicas. cur. quomodo. quando. requiras. Verum quia hec verba in hoc versiculo comprehendenda ponderosa sunt et generalia et generalitas parit obscuritatem ut digressus dicitur iure fisci. Ita fidere. Ideo illa exponere ac pro modulo mee scientie licet non ad plenum pro sui elucidare. Tu igitur fili charissime cum loqui de sideras a teipso incipere debes ad exemplum galli qui antequam cantet ter se cum aliis percutit in principio. Itaque

antequam proferas ad ostium verba producat teipsum et omnia verba in hoc versiculo posita requiras. dico tibi ut non solum queras a teipso: sed requiras. id est iterum queras. nam istud reiteratioem denotat. ut dicas requiras id est iterum queras. sicut enim repetere dicitur quis. hoc est iterum petere. ita requirere dicitur quis. id est iterum querere.

**Quis es qui loqueris
habet quinque puncta**

Primum punctum est

Tu requires in animo tuo quis es. qui loqui velis utrum istud dictum ad te pertineat vel non. Si non. illi dicto te immiscere non debes. sicut enim per leges. Culpa est immiscere rei ad se non pertinenti. ut dicit regula Juris. Ita culpa est loqui istud quod ad se non pertineat. Unde Salomon in prover. dixit. Sicut qui apprehendit auribus canem. ita qui transit. et impatiens commiscet alterius rixae. Et Iesus filius Sydrac dixit. De ea re que te non molestat ne certaueris. Unde quidam dicitur te non tangit hoc te nulloatenus angit. Que res tibi summoque notanda est quoniam si

de rebus ad te non pertinentibus minime curaueris. magnam cordis et animi tranquillitatem tibi compabis. quod egregie dicit metrista quodam pacificat multum de paucis fumere cultum

Secundum punctum est.

Requeras te ipsum a teipso an aliqua perturbatione animi captus sis. scilicet ira odio vel inuidia. aut sis ab aliis passionibus alienus Nam si turbatus animus tuus fuerit a loquendo: abstinere debebis. et motus animi turbatos cohibebis. Sicut enim Tullius Virtus est cohibere motum animi turbatos ac appetitus obediens efficere rationi. Et ideo tacere debet iratus. quia ut ait Seneca. Iratus nihil nisi criminis loquitur Quare dixit Lato. Iratus de re incerta pretendere noli. Ira impedit animum ne possit cerne re verum. Et alii dicit. Lex videt iratum. iratus non videt illam. Unde et Quintilianus dicit Vince animi iraque tuam que cetera vincis. Unde et Tullius dicit. Ira percul absit cum que nil recte fieri nil considerari potest Que in aliqua perturbatione fiunt ea nec potest fieri potest

nec ab his qui adsunt approbati Vides ergo quanta mala faciunt in homine passiones iste. ira. odium. inuidia amor tristitia libido. Sicut enim Salustius Describit homines qui de rebus dubijs consultant. ab odio amicicia ira atque misericordia vacuos esse decet. Quoniam non facile animus verum prouidet. ubi hec officiant. Quare animus his passionibus turbatus non verum videt. quia sunt morbi animi ipsum excecantes. quod egregie testatur Petrus alphonsius dicens. Natura hominum humana: ut animo quoque perturbato in vero falsoque discernendo discretionis careat oculo. Et si de ira irato atque iracundo scire volueris: lege in libro quem composui de amore et dilectione dei et aliarum rerum et de forma vite In titulo de amicicia iracundi hominis vitanda. Etiam certe cauere debes ne voluntas dicendi intantum se moueat atque ad dicendum indicat quod appetitus tuus rationi non consentiat. Sicut enim Salomon. Sicut viribus patens et sine muro ambitu. ita vir qui non potest cohibere spiritum suum in loquendo. Unde etiam dici consuevit.

Tacere qui nescit loq̄ nescit
 Nescit ergo stultus loq̄. qz
 tacere nescit. Nam z quidā
 sapiens interrogatus cur tā
 tum taceret. an qz stultus es
 set. Respondit. Stultus ta
 cere non p̄t. Alibi Salomō
 dixit. Aurum tuūz argentū
 tuum consta. z verbis faci/
 to stateraz z impone ori tuo
 frenos rectos. z attende ne
 forte labaris in lingua : z sit
 casus tu⁹ insanabil in mor/
 te. Et itez idem ait. Qui cu
 stodit os suū: custodit aiām
 suam. Qui at̄ inconsidera/
 tus est ad loq̄ndum (sentiet
 mala) Et etiam Lato dixit.
 Virtutem primā esse puto
 compescere linguā. Proxi/
 mus ille deo qui scit rōne ta
 cere..

Tercium punctum est.

Q Requiras teipsum z teip
 so ī animo tuo recogites. q̄s
 es qui aliū reprehendere
 vis vel alijs dicere vel vtrū
 de simili dicto vel facto va/
 leas reprehendi Nam dixit
 beatus Paulus in epistola
 ad romanos.. Inculabilis
 es o homo qui iudicas. naz
 teipsum cōdēnes si eadem a
 gas q̄ iudicas. Et in eadem
 epla subdit. q̄ ergo aliū do/

ces teipsum doces. q̄ predi/
 cas non furandum furaris.
 Qui dicis non mechanduz
 mecharis Qui abominaris
 idola sacrilegiū facis deum
 inhonoras. Et Lato dixit.
 Que culpare soles ea tu ne
 feceris ipse. Turpe ē docto
 ri cū culpa redarguit ipsum
 Nam benedicere z maleo/
 perari nihil aliud est q̄ se p
 pria voce damnare. vt Au/
 gustinus ait. Et alibi idem
 Lato ait. Alterius dictū vl
 factū ne carpsieris vnq̄s. Ex
 emplo simili. Ne te deride/
 at alter. Unde Gregori⁹ ait
 Qui bñ docet z male viuūt:
 qualiter damnari debet diu
 instituit. Priusq̄ igitur ali
 um culpes a vicijs sibi in
 nocēs esse cures. qd̄ idē gre
 gorius p̄firmavit dicens. q̄
 aliū arguit de pct̄is: a pec
 catis debet esse alienus Exē
 plo christi q̄ mulierem in ad
 ulterio dephensam absoluit
 z liberavit a pessimis iude/
 is qui accusabant z iudica
 bant peccatricē. cuz ipsimet
 scelerosissimi forent. Terre
 at̄ hic iudices fornicarij ad
 ulterī auari iniusti: tam spū
 ales q̄ seculares. De quibz
 sic dixit. Salomon. Judi/
 cū durissimum fiet his qui
 a iij

presunt. Et sequit qm potē
tes potenter tormenta pati
untur.

Quartum punctum ē.

¶ Requiras a teipso intra
te quis es q̄ dicere velis vtz
bene doctus l' indoct⁹. Et
am quod dicere velis bñ sa
pias alioquin benedicere n̄
valeres Nam quidam sapi
ens interrogatus quō opti
me posset dicere r̄dit. Si
t̄modo dixeris qd̄ benescie
ris. Et iesus sydrac. Si est
tibi intellectus. r̄de proxi
mo. sin autē lit man⁹ tua su
postuum ne capiaris in v̄
bo in disciplinato ⁊ f̄funda
ris.

Quintum punctum ē.

¶ Reqr̄as q̄s erit effectus
tue locutionis. nā quedā ab
inicio vident bona q̄ maluz
effectū h̄nt. Querere non so
lum principū. sed etiam fi
nē ⁊ effectum requirere dēs
¶ An Pamphilus dixit. Pri
cipium finē spectat pruden
tia rex. Finis principuz h̄z
⁊ oē dec⁹. Verbi principū
finē circūspice v̄bi **¶** Et me
lius possis p̄meditate loq̄
¶ Sin autē v̄bz qd̄ dicere ve
lis dubium appareat vtz bo
num effectū h̄iturz sit an nō.

filere dēs potius q̄ dicere
¶ Nā dixit petrus alfonfus q̄
fuit optimus phs. Si dice
re metuas vñ peniteas. sp̄ ē
melius non q̄ sic. Sapiētī
ei magis expedit tacere p̄ se
q̄ loqui v̄tra se. qz paucos l'
neminē facendo multos lo
quendo circūuēctos vidim⁹
¶ Qd̄ pulchre voluit qui ait.
¶ Nil tacuisse nocz nocet esse
locutuz. Verba enim sagit
tis sunt q̄si similia facile di
mittunt difficile retrahunt
¶ Quare dici p̄fuevit **¶** Volat
emissum irreuocabile v̄bz
¶ Hoc vult Aristo. di. Qd̄ se
mel dictū est amplius resu
mi non p̄t. Ergo in dubijs
melius est tacere q̄ dicere si
cut ⁊ in factis dubijs meli⁹
est nō facere q̄ facere. vt ait
Zullius. Bene p̄ceperunt
qui vetant agere quod du
bites equū an iniquum sit.
Equitas c̄m p̄ se lucet. dubi
ratio āt significationē p̄inz
iniurie. Et alius dixit. Si
quid dubites ne feceris Ler
te omne iudiciū quod dubi
tatum fuerit fugito. Ad in
telligentiam ⁊ expōnem hu
ius dictionis quis multa no
tari possent. sed ista quinqz
puncta superius posita bre
uitatis cā tibi sufficiant

4

Sequitur de quid loqueris

Predictis notatis diligēterque cognitis sup hac dictione quis. sequitur videre aliqua expositionis cā super hac dictione qd. 2. habet decem puncta

Primum punctum de qd loqueris est

Requirere debes in primis vtrum verum vel falsum. Sit em̄ Iesus sydrac. Ante omnia opa tua s̄bum verum p̄cedat te. 2. ante oem actum consilium stabile. Sup omnia em̄ veritas est colenda: que sola deo hoies p̄imos facit cum ipse deus veritas sit. ipsomet hoc testante cuz dixit. Ego sum via veritas 2. vita. Si ergo loqui debeas veritates oī modo dicas. Mendacio doloso penitus fugato. Unde propheta dicit. Os iusti meditabitur sapientiam. 2. lingua eius loquetur iudicium. id est veritatem vel sententiam veram. Unde Salomon in ecclesiastico dicit. Potius diligēdus est fur. q̄ assiduus mendacio. Et alius dicit. Acq̄

esce veritati siue a te prolate siue tibi oblate. Et etiā casiodorus. Pessima consuetudo est despiciere veritates puras. in qua nihil immisceatur falsitatis. Nā vt idem ait. Bonum est verū si non aliquid ibi immisceatur aduersum. Idem intelligo etiam de simplici veritate. Sit em̄ Seneca. Orō eius qui veritati operā dat. incōposita p̄ simplex esse debet. Ita ergo veritatē loqui debes vt dcm̄ tuum habeat pondus iurisiurandi: 2. nihil intersit inter tuam simplicitē assercionem 2. iurisiurandū. Nā vt ait Seneca. Dictū qd non habet sine iureiurando pondus. eius quoq; iurisiurandi pondus vile est. Et iterū idem dicit in li. de forma honeste vite. nihil tibi intersit an affirmes an iures. de religione 2. fide scias agi vbicumq; de veritate tractat. Nam etsi iureiurando deus nō inuocatur. 2. inuocatus nō sit testis tñ non transeas veritatem. nec iusticie trāsilias legem. q̄ si aliquando cogaris vti mendacio. vtere non ad falsitatem: sed ad veritatem custodiam. 2. si contrigerit fidelitatem mendacio redimere

non mentieris. s; potius ex
 cusaberis: q; tibi honesta cā
 est. iustus at̄ secreta nō pdit
 tacenda em̄ tacet. loq̄nda lo
 quit̄. Atq; illa parē secreta
 tranquillitas. veritatem ḡ pu
 ram dicas z simplicē. z deū
 roga vt ḡba mendacij lōge
 a te faciat. Nā z salomon ro
 gavit deū dicens Rogavi te
 dñe ne deneges mihi anteq̄s
 moriar. vanitatē z ḡba men
 dacij longe fac a me. mendi
 citatem z diuitias ne dede/
 ris mihi. ne sp̄sulsus egesta
 tesurer z piurem nomen dei
 mei Et sicut nō d̄bes loq̄ ni
 si veritatem: ita nec facere.
 Dixit ei beatus Paulus in
 eplā sc̄da ad corin̄ Non em̄
 possumus aduersus verita
 tem loq̄. s; pro veritate. z ta
 les veritatem dicas que tibi
 credatur. Alioq̄n pro mēda
 cio reputat̄ sicut econuerso.
 vicē veri obtinz qđ falso cre
 dit̄. Et ideo dixi supra dolo
 suz mendacium penit̄ fuga
 to. nō em̄ est iudicāndus mē/
 dax qđ dicit falsum qđ putat
 verū Quia q̄stum in ipso est
 nō fallit. sed ipse fallit Ecō//
 tra mentitur qui dicit eē ve/
 rum quod putat falsum nec
 est liber a mendacio qui ore
 nesciens verum loquitur.

sciens autem veritatem mē
 titur. Ut beatus Augusti/
 nus dicit. Unde mens con
 traria verbis mendax est et
 pestifera. vt testatur Esop⁹
 Omne genus pestis supat
 mens dissona verbis. qua qđ
 dem peste multuz laborant
 dignitatum cupidi. Quod
 preclare dicit Salustius.
 Ambicio multos mortales
 falsos subire coegit. Aliud
 clausum in pectore. aliud in
 lingua promptū habere.

Secundum punctum ē

¶ Tu requires quid di
 cere vis. vtrum sit vtile gra
 ue z profitabile. aut sit vai
 num z inane. Verba enim
 vtilia virtuosa z profitabi/
 lia semper dicere debemus
 inania vero penitus silere.
 Aut enim Seneca de fortu
 na hoēste vite. Sermo quo
 q; tuus non sit uanis. sed
 aut consoletur. aut doceat.
 aut precipiat. aut monent.
 Unde beatus Paulus A/
 postolus preclare scribit in
 Epistola ad Thimotheum
 et dicit pariformiter. Et va
 niloquia cuita.

Tercium punctum est.

5
Quequiras an dicas quod
rationabile sit. an irrōnabi
le. Rōnabilia ꝑba sunt sp̄ di
cenda. Irrōnabilia ꝑo sunt
tacenda. Nam quod rōe ca
ret non ꝑt esse diuturnum q̄
em̄ rōnem secum portat to/
tum mundum vincit. An
scriptum est. Si vis vince/
re totum munduz te subijce
rōni. Rōne em̄ munienda ē
adolescencia. ⁊ etiā dici con
suevit. Bñ adhibita rō cer/
nit quid optimū sit. neglec/
ta ꝑo multis implicatur er/
rozibus

Quarto puncto

Quequiras vtz dicas qd
asperz vel durum. aut quid
molle dulce vel suaue. dul/
cia enim verba sunt proferē
da. Contraria vero tacēda:
⁊ penitus obmittenda Di/
xit em̄ iesus sydrac. Tybie
et psalterium suaue faciunt
melodiam. supꝑtraq; autes
lingua suauiis. Et itez idēz
dixit. Verbum dulce multi
plicat amicos ⁊ mitigat ini
micos. Unde ⁊ dici consue
uit. Silua tener leporem sa
pientis lingua leporem. Et
Pamphilus. Excitat ⁊ nu/
trit facundia dulcis amorē
Dollia etiam ꝑba ⁊ nō du
ra dicenda sunt. Ait ei Sa

lomon. Dollis sermo fran
git iram. sermo quoq; dur
suscitat furorem. Hoc itez
Zullius preclare dicit. Nō
facile dictu est q̄ntope ꝑcili
at animos comitas. affabi/
litasq; sermonis

Quinto puncto

Quequiras an dicas quid
pulchꝑ ⁊ honestuz an turpe
vel malum. Naz pulchꝑa ⁊
honestā ꝑba dicēda sunt tur
pibus ⁊ malis dimissis Ait
em̄ beatus Paulus in Epi
stola. p̄ma ad Ehozin Ho
lite seduci corrumpunt bo/
nos mores colloquia mala
Et alibi idem dixit in Epi
stola. ad Ephef. Omnis ser
mo malus de ore vestro non
procedat. Et itez in eadem
epistola subdit Turpitudine
aut stultiloquiū aut scurrili
tas q̄ ad rem non ꝑtinet: nō
noietur in vobis sicut decet
sanctos. Et Seneca dixit
de formula honeste vite. A
ꝑbis quoq; turpib; abstine
to qz licentia eoz impruden
tiaz nutrit. Et Salo. dixit.
Homo assuetus in ꝑbis im
properij non erudiet cunctis
diebus vite sue sed sp̄ in grā
sale sit ꝑditus. Ait em̄ bea/
tus Paulus in epistola. ad
Lolocesēs. Sermo vero sp̄

in grā sale sit p̄ditus: vt scia-
tis quō oporteat vnicuiq;
indere

Sexto puncto

¶ Requiras ne q̄d dicas ob-
scuz vel ambiguū. sed dice-
re debes clarz z aptum. Di-
cit em̄ lex. Nihil interest ne
qz quis aut taceat an obscu-
re respondeat quātum ad h̄
vt incertum dimittat inter-
rogātem. Scriptum est em̄
Sanctius est mutū esse q̄m
quod nemo intelligat dicere
Hinc est vt nemo sophisticē
loqui dbeat. sermo ei sophi-
sticus obscurus ē z decepto-
rius. Ait em̄ iesus sydrac. q̄
sophisticē loquitur odibilis
est z omni re defraudabitur
Non enim data est illi a deo
grā.

Septimo puncto.

¶ Reqr̄as ne quid iniurio-
sum vel ptumeliosum dicas
vel facias. Scriptum est ei
Multis iniuriatur qui vni
facit iniuriam. Unde iesus
sydrac dicit Om̄s iniurie p̄-
pimi ne memineris z nihil a-
gas in operib; iniurie. Cū
cassiodorus. Iniuriam vni
us ppago totam conuertit.
Et etiā paul⁹ in epistola. ad
colocenses ait. Qui em̄ iniu-

riā facit: accipiet qd̄ inique
gessit. z Seneca in epistol.
Ab alio expecta quod alteri
feceris z hoc in alio de quali-
bet iniuria z ptumelia z ma-
xime de illa que fit sub simi-
lacione boni. Ait em̄ Tulli-
us Nulla maior aut capita-
lior est iniuria q̄ eoz q̄ tunc
cū maxime fallunt id agunt
vt boni viri esse videantur.
Iniuria nāq; z contumeliē
tam pessime sunt vt non so-
lum cui libet singulariter no-
ceant. sed z etiam ciuitatib;
z regnis que p̄pterea destru-
ctionem z imitationez pati-
ātur. Nā vt ait iesus sydrac
Regnū a gente in gentē trās-
fertur p̄pter iniusticias iniu-
rias z contumelias. Et non
solum a dicendo vel facien-
do alteri iniuriam. cohibe-
re te debes atq; cessare. sed
etiam alteri volenti dicere
facere iniuriam obstare de-
bes si commodē potes. Ait
em̄ Tullius in libro de offi-
cijs. primo. Duo sunt iniu-
sticie genera vnū eoz q̄ infe-
runt iniuriam. alterz eoz q̄
ab his quibus inferi si poss-
sunt non ppullant iniuriam
Est tñ viciū qui non obstat
iniurianti si potest: q̄ si pa-
rentes aut patriam aut amī

6
cos deserant. Si comode
possunt dixi quia ea demuz
fieri posse dicuntur. qui com
mode fieri possunt vt lex no
stra dixit. Si autem alius ti
bi iniuriā dixerit. tacere des
Nam vt ait Augustinus in
libro. de summo bono. Glo
riosius tacenda est iniurias
fugere q̄ respondendo supe
rare.

Octauo puncto

¶ Reqr̄as ne quid irrisoriū
dicas neq; de amico neq; de
quolibet alio. Scriptum ē
em̄. Amico nec ioco ludere
quidem liceat. Et itez. Bo
nus amicus lesus grauius
irascitur. inimicus autē pro
pter derisiones de se factas:
tecum cito ad p̄ba peruene
ret aut verbera. cui libet aut
irrisio de se facta displicet.

¶ Irrisio facit vt amor inter
os minuitur. Et sc̄m regu
lam amoris Si amor minu
itur cito deficit et raro cōua
lescit. Et certe p̄pter irrisio
nes factas cito diceretur ti
bi quod nolles audire. Nam
dixit Salo. Qui timere ma
nifestat vicia sua intempesti
ue audiet crimina. Et mer
cialis dixit Deridens alios
non in derisus abibis Et ite

rum idem. Si rides alium
vel si rideris vt q; culpa est
in aure prius turpe sequens
vero magis ¶ Requiras ne
quid dolosum dicas neq; se
diciosum. Dixit em̄ prophe
ta. Disperdat dominus vni
uersa labia dolosa et lingua
maliloquā. Et idem precla
re q̄rit Quid detur aut appo
natur ad linguam dolosam?
Et respondet verbo terribi
li. Dabuntur acute sagitte
potentis dei cū carbonibus
desolatorijs. Lauendū tibi
ē summe ne aliq̄ sediciosū
dixeris. Nihil em̄ est perni
ciosius in ciuitate q̄ sedicio
¶ Ubi sedicio: ibi ciuiū diui
sio Sed vt ait domin⁹ Om
ne regnū in se diuisum deso
labitur: et domus supra do
mū cadet

Nono puncto.

¶ Reqr̄as ne q̄o supbum di
cas. Nam dixit Salo. Ubi
fuerit supbia ibi et p̄tumelia
¶ Ubi aut̄ humilitas ibi sapia
simul euz glia. Et Job. Si
ascēderit vsq; ad celos super
bia et caput eius nubes teti
gerit quasi starquiliniū in fi
ne p̄detur. Et Iesus syorac
dixit Odibilis est coraz deo
et hominib; superbia et exes

crabilis ois iniqtas. z itez
obiurgatio z iniurie annul
labunt substantiã z domus
que nimis locuples est anul
labit supbia. z ita clare pa/
tet q̄ supbia facit hoicm odi
bilem apud om̄s. z destruit
õnia que possidet dona. qđ
mũltũ egregie testatur qđaz
dicens. Si tibi copia si sa/
pientia formaq; detur: So
la supbia destruit om̄ia si co
mitetur. Deniq; requiras
ne p̄bũ ociosum dicas Sc̄p
tum est nãq; de oĩ ocioso ver
bo reddituri sumus rõnem
Sit itaq; p̄bum tuũ efficax
non inane rõabile. dulce. su
auẽ. molle z non durũ. pul/
chũ z non turpe. vel malũ z
non obscurũ. non ambiguũ.
non sophisticũ. non iniurio
sum nec seditiosum. nõ irri
soriũ nec dolosum. non sup
bũ nec ociosus. Hoc deniq;
trado tibi p̄regula generali
qđõia facta q̄ pietatẽ charita
tem z verecundiam nrãm le
dunt. z vt gñaliter dicã q̄ cõ
tra bonos mores fiunt. nec
nos facere posse credendũ ẽ
vt lex nrã dic̄. ergo ne ea di
cere debemus. Ait em̄ So
crates. Que facere turpe ea
nec dicere honestũ puto. ho
nesta igitur sp̄ dicere debes

non solũ inter extraneos sed
etiã inter tuos: nec em̄ inho
nestis p̄bis inter suos vt d̄
bet. q̄ honestũ inter alios ẽẽ
desiderat. Cum in oĩ pre vi
te honestas p̄necessaria est.
Et certe licet sint infinita ex
empla sup hoc p̄bo. q̄ ad eiũ
expõnem z intelligentiã di/
ci possent. sed hec ad p̄ns tĩ/
bi mi fili dicta sufficiant.

Cui loquẽdum sit ha
bet puncta septem

Habito tractatu sup his
duab; dictionib; q̄s z quid
Accedas ad tranctãduz sup
hac dcõne cui. z sunt isti cõ
siderationis puncta septem

Primũ punctum ẽ

Cum loqui desideras. re
q̄ras cui loquaris vtz ami
co vel alteri. Amico loq̄ bñ
z certe potes. qz nihil ẽ dul/
cius q̄ habere amicũ cum q̄
tanq; cum teipso loquaris.
Non tũ talia loq̄ris de q̄bo
ppalandis z publicandis ti
meas si inimicus postea fie
ret. Ait em̄ Sene. in eplis.
Sic loq̄ris cum amicis tã/
q̄ deus audiat. et sic viuas
cum hoibus tanq; deus vi/
deat. Et alius Sic habeas
amicum vt nõ timeas ipsuz
fieri inimicũ. Unde petrus

alfonsus. ppter amicos non probatos pvide tibi semel de inimicis ⁊ millesies de amicis: qꝫ forsan aicus qñqꝫ fiet inimicus. Et sic leuius poterit pquirere damnū suum Secretum gtuum de q non vis vt sciatur vel nō potes habere p silium quin reuelet tibi soli habeas: nulli qꝫ manifestes. At em̄ iesus syrac. Amico ⁊ inimico noli enarrare sensum tuū. ⁊ si ē delictum tuū noli denudare Audiet em̄ te ⁊ respiciet te ⁊ q̄ si defendens pctm̄ tuū subridet te. Et alius ait. Nō secretū esse vis nemini dicas. Et alius. Vix existimes ab vno posse celari secretū. Et alius. Consiliū vel secretū tuū absconditum q̄ si in carcere tuo reclusum est Reuelāte p̄ te in carcere suo ⁊ ligatum. q̄ redixit. Qui p silium suum retinet in corde sui in ris est melius eligere. Nam tutius est tacere qꝫ vt tacere ab alio iubeat. Concordat seneca. Si tibi ipsi non impasti vt taceres. quō ab alio si lentū queris. Si autem cōsilium secretum habere volueris amicissimo fideli ⁊ pbato atqꝫ secreto illud committas. suadet ei Salomō.

7
Dulci pacifici sint tibi ⁊ cōsiliarius vnus de mille. Et cato. Consiliū arcanum tacito pmitte sodali. Lopez auxiliū medico pmitte fidei. Inimico at non multū loquaris nec secreta tua illi detegas. H pulchre docet q̄ ait. nec p̄fidat secreta nec d̄ tegatis. Lum quibꝫ egistis pugne discrimina tristis. et alibi idē dixit. Nulla fides hosti tibi sit qui talia nosti. Proxus ⁊ hostibilibis tibi sit p̄suasio vilis. Et h̄ dico tibi etiā si cū inimico in grām redieris. sc̄ptum est em̄ cuz inimico tute nemo in grām redit. vapor em̄ odij sp̄ latet in pectore inimici. vñ Gene. Nunqꝫ vbi diu fuit ignis d̄ ficit vapor quare idē ait. pro amico poti⁹ expedit occidi qꝫ cum inimico viuere. Unde Salo. Inimico antiquo ne credas in eternum Et si humilis vadat ⁊ curu⁹ non credas illi. captus em̄ ē vtilitate nō amicitia. reuertitur voluntate vt capiat fugiendo q̄ non potuit p̄sequendo Et alibi idē p̄bum horribile d̄t. In oculis tuis illa chymabitur inimicus. ⁊ si viderit tps non satiabitur sanguine tuo. Et Petrus al
b i

fontius dicit. Ne associes te inimici tuis cum alios poteris reperire socios. q̄ enim mala egeris notabunt: q̄ vero bona fiunt denigrabunt cum oībo deniq; caute loq̄ndum ⁊ faciēdum est. qz multi creduntur amici: q̄ reuera sunt inimici. Nam oēs ignotos q̄si inimicos suspiciādoſ asserit. Ait em̄. Non egredi eris viā cum aliquo nisi prius euz cognoueris. ⁊ si q̄sq; in via tibi ignot⁹ se associauerit. iterq; tuum inuestiga uerit dic te uelle longius ire q̄ disposueris. Et si detulerit lanceaz uade a dextris. si sensum uade a sinistris.

Secundum punctum ē

¶ Requiras utz insipienti an sapienti loquaris. Ait enim Salo. in auribus insipientium non loquaris. qz despicient doctrinam eloquiū tui. Et iterum. Vir sapiens si cum stulto contenderit siue irascatur. siue rideat non inueniet requiem. Et iterum. Non recipit stult⁹ p̄ba prudentis nisi ea dixeris que p̄santur in corde suo. Et iesus sydrac. Lum dormienteloquitur. q̄ narrat stulto sapiē

tiā ⁊ in fine narrationis dicit q̄s est hic?

Tercium punctum est.

¶ Requiras ne cum irrisore loquaris. Scriptū est em̄. Lum irrisore ⁊ sortium non habeas loquele eius assiduitatem quasi toxica fugias. Societas eius cui loqueris ē alterna affabilitas. Et Salomon. Noli arguere irrisorem ne te odent. Argue sapientem. ⁊ diliget te. Et Seneca dicit. Qui corripit irrisorem. ipse sibi iniuriam. q̄ arguit impium ipse sibi maculā querit.

Quarto puncto

¶ Requiras ne cum linguoso vel loquaci colloquiū habeas neq; cum canicis id est latrantibus ⁊ mordacibus. Ait em̄. p̄pheta. Vir linguosus non diliget in terra. Dicit iesus sydrac. Terribilis est in ciuitate sua hō linguosus. ⁊ temerarius in p̄bo suo odibilis est. ⁊ iterū q̄ odit loq̄citatē extinguit maliciā. Et alibi idem dicit. cū viro linguoso non loq̄ris. in ignem illius sternes ligna. Et alibi idē ait. Nec cū fatuis p̄siliū habeas non ei possint

diligere nisi q̄s eis placent.
Itē cum cinicis non multū
loquaris. Ait em̄ Tullius.
Rō cinicorū penitus abijciē
da est. Cinos grece latine di
citur canis. Inde cinici di
cuntur latrantes vt canes d̄
quibz et similibus dicit dñs
Nolite picere margaritas i
ter porcos

Quinto puncto

Quæras ne cū malivolis
multū ptendas. Ait em̄ Au
gus. Sicut ignis q̄tomag
ligna susceperit sp̄ in maiorē
flammam erigitur. ita mal⁹
homo q̄tomagis rōnem au
dierit sp̄ in maliciam excita
bitur. vnde Salo. In mali
uolā aiām non intrat sapia.
quare Lato dicit. Contra p̄
bosos noli ptendere verbis
Sermo dat cunctis animi
sapia paucis

Sexto puncto

Quæras ne de secretis
cum ebrioso vel muliere ma
la loquaris. Dicit em̄ Sa
lomon. Nullū secretum est
vbi regnat ebrietas. Et ali⁹
dicit. Garrulitas mulieruz
sō soluz nouit clare quod ne
scit.

Septimo puncto

Quæras quibz au

dicius aliquid loquaris.
Scptum est em̄. Prospice
te circum si vis proferre sini
strum. Ne liceat forsan qui
maledicat idē. Et certe mul
ta exempla ad expōnem et in
telligentiā huius dictionis
cui poni possent. sed ista in
p̄nti tibi charissime. fili suffi
ciant

Quærendū sit requis
rendum est. et sunt quin
qz seruanda

Quænam accedam⁹ ad expō
nem h⁹ aduerbiū (cur) Et cer
te istud cur cām req̄rit. Req̄
ras ergo tui dicti cām. Nam
sicut in factis et faciendis cā
est req̄renda dicente seneca.
Quisqz facti cām requiret et
cum inicianeris exitus cogi
tabis. Ita qz in dictis cā est
req̄renda Et sicut sine cā nil
agit nec iracundus fortuit⁹
casibz implicabit. vt Cassi.
dixit. Ita sine cā nil dicere d̄
bes Et sicut in q̄libet re p̄po
sita q̄duplex cā reperit effi
ciēs materialis formalis at
qz singlis Ita et in dictis no
stris q̄duplex cā q̄qz repe
rit. Cā materialis ptinetur
sub quid formalis sub quō
Cā efficiens sub quis Sed
in p̄nti loquimur de causa si

nali. quam cām q̄rimus per
cur. Cā igit finalis tui dicti
sit aut pro dei seruitio aut p
humano p̄modo aut p vtro
q̄. aut forte pro amico. aut
pro oibz predictis. Pro dei
seruitio vt faciunt predica
tores seculares z spirituales
Pro humāo p̄modo vt cau
sidici z alij oratores. Nam
fm b̄m Aug. licet aduoca
to vendere iustā aduocatio
nem. z iurispito vendere iu
stum p̄siliū. Et hic q̄m di
cis s̄ba p̄humano p̄modo.
Redras q̄d sit p̄modū z q̄le
dz em̄ esse pulchz non turpe
qz fm̄ leges. Turpia lucra
sunt ab hoibz propullanda.
quare Sene. dicit. Turpe
lucz vel dispendiū fugito
Et alius valde preclare ait.
Lucz cum mala fama dam
num est appellandum Et ali
bi scriptum est. Vallem p̄
didisse q̄ turpiter accepisse
Debet etiā esse p̄moduz mo
deratum. p̄ponitur ei p̄mo
dum ex cum z modo. Hāvt
ait cassiodorus Si p̄modū
mensuram excesserit vim sui
nois non habebit. Debz eti
am esse naturale z quasi cōe
.i. cum p̄modo nrō z alieno
Ait em̄ lex nature. Equuz ē
neminem cuz alterius iactu

ra fieri locupletiozem. Qd
Tulli⁹ magnifice dicit. Ne
q̄stior neqz dolor neqz mors
neqz aliud quod extrinsecus
accidere possit. tam est p̄tra
naturam q̄ ex alioz incom
modo suū augere p̄modum
z maxime de exiguitate men
dici. Ait em̄ cassiodor⁹. Ul
tra omnes crudelitates ē di
uitem velle fieri de exiguita
te mendici. Pro vtroqz autē
.i. pro dei seruitio z humāo
p̄modo dicunt s̄ba sacerdo
tes z clerici seculares princi
paliter p̄ dei seruitio. secun
dario p̄ suo p̄modo Viuere
em̄ debent de altari vt decre
ta clamant Et etiā Paulus
in epistola. p̄mo ad Cor. d̄t
Qui altari seruiunt cuz alta
ri p̄cipiant Ita z dñs ordi
nauit his q̄ euangelium de
dñt. Quidam tñ clerici cām
p̄uertunt qz p̄ncipaliter fa
ciunt z ducunt s̄ba p̄ huma
no p̄modo z p̄ bonis p̄ben
dis. z sc̄dario p̄ dei seruitio
q̄d facere non dñt. Cā s̄o di
cendi p̄ amico te monere dz
dum tñ verba sint iusta z ho
nesta. Lex em̄ amicitie fm̄
Tullii (hec est) vt non roge
m⁹ res turpes: nec faciam⁹
rogati. non enim pro amico

facere vel dicere debes quod ad peccatum pertinet. Nam secundum regulam iuris non est excusatio peccati nisi amici causa peccaveris. Amici tibi crimina si feras facis tua. Et quod plus est bis peccat quod peccato obsequium accommodat crimen sibi parat quod nocentem adiuvat. nam socius sit culpe quod nocentem adiuvat et maxime in re turpi duplex est peccatum. Aut enim sene. In turpi re peccare bis est derelinquere. In opem vero amicum defendere debes ut verus defensor dicaris. Aut enim cassiodorus. Ille prope defensor est dicentis qui defendit inopem. pro his vero predictis libentius verba fundas utilia videlicet pro dei seruitio et humano communi et amici utilitate. Et licet multa exempla ad exponendum hoc adverbium. Cur dici valeant hec breuitatis causa tibi sufficiant.

Qua loquendum sit sunt quinque modi seruandi.

Predictis auditis et intellectis super hoc adverbio exponem et intellectum audias hoc dictionis. quod. Et certe istud quod forma et modus requirit. et cum loquaris modus dicendi requies. Nam sicut in rebus modus est seruandus de

quod dici consuevit. Omnis adde modum modus est pulcherrima virtus. ultra enim modum et contra modum nihil est rectum quod multum eleganter et perspicue dicit horatius Et modus in rebus sunt certi denique fines. quos ultra citraque neque consistere rectum. Et ita in dicitur si modus omittatur nihil laudabile poterit inueniri. Aut enim cassiodorus. Modus ubique laudandus est. Modus itaque tuus sit quintuplex. videlicet in pronuntiatione in velocitate in tarditate in quietate et in qualitate. **V**idendum est ergo quod sit pronuntiatione. Pronuntiatione est verborum dignitas rebus et sensibus accommodata et corporis moderatio. Nec enim intempestive excellit ut secundum sententiam marci tullii. quod in docta oratione laudem consequitur si optime ferat. Et quis ex polita sit si indecenter dicatur preceptum irrisioneque mereat. In pronuntiatione itaque primum exerceri debet vocis et spiritus moderatio. corporis et lingue motus. vicia quoque si qua sunt oris: diligenti cura emendanda sunt nec verba sint inflata vel allenata vel in faucibus frendentia. nec vocis immanitate resonantia. non aspera frendentibus

vel hyantibus labijs prola
ta Sed pressim ⁊ equaliter
vel leuiter ⁊ clare pronun-
ciata vt suis queq; materie so-
nis enuncientur. et vnum
quodq; verbum legitimo ac-
centu decoretur. nec immo-
derato clamore vociferetur
nec ostentationis causa frā-
gatur oratio. verū pro locis
rebus causis ⁊ temporibus
dispensanda est. Nam aliq̄
simplicitate narranda sunt
aliqua auctoritate suadēda
Alia cum indignatione de-
primenda. alia miseratione de-
flectenda. Ita vt vox ⁊ ora-
tio semper sue cause cōueni-
ant. Sequitur ergo vt que
leta sunt leto vultu pronun-
ciabuntur q̄ tristia tristi vul-
tu. q̄ crudelia minaci vultu
dicenda sunt. quod preclare
docet Horatius dicēs. **T**ri-
stia mēstrū **V**ultū q̄ba deccē
īratū plena minaz **L**uden-
tem lascīna. seueruz serīa di-
cta. **O**bseruādum est etiā
vt sit recta facies. ne labia d̄
torqueantur: nec magn⁹ hy-
stus: nec supinus. i. sup̄s/
sus vultus nec delecti in ter-
rā oculi et inclinata ceruix:
nec eleuata aut depressa sup-
cilia: quia nihil potest place-
re quod non deceat. Et fm

Tullium. Caput artis ē di-
cere quod deceat. labia lam-
bere v̄l mordere est deforme
cum etiā in dicendis verbis
modus esse debeat. ore non
magis q̄ labijs loquēdum
est. dicenda quoq; sunt sub-
missa leuiter. matura graui-
ter inflexa moderate. Cum
magna dicimus grauiiter p-
ferenda sunt. cuz etiā pua
dicimus humiliter cū medi-
ocria temperate. nā etiā in
paruis causis nihil grande
nihil sublime dicēdū est. s;
leui ac pedestri more loquen-
dum est. In causis vero ma-
ioribus vbi de deo vel hoīm
salute referimus. pl⁹ magni-
ficentia ⁊ fulgoris est exhibē-
dum In p̄patis vero causis
vbi nihil agitur nisi vt audi-
tor delectet moderate dicen-
dum est. Sed notādum ē q̄
uis de magnis reb⁹ quisq;
dicat non tñ sp̄ magnificēdi-
cere debet. Nā auctorem Se-
neca de formula honeste vi-
te lauda p̄ce vitupera parci-
us. Similiter reprehēda
est nimia laudatio: sicut im-
moderata vituperatio. illa
em̄ adulatione hec maligni-
tate suspecta ē. In presentia
ār sui aliquis laudari nō de-
bet. Scriptum est em̄ Lau

Dare partem nec ledere decet
absentem. In velocitate et
tarditate sicut modum requi-
ras. verumtamen aliud in dice-
do est quam in faciendo non enim
debes esse velox ad loquendum
sed tardus cum moderamine
operanti. Aut enim beatus ia-
cobi in epistola sua. Esto velox
ad audiendum. tardus vero ad
loquendum et tardus ad iram Di-
cit Salo. Vidisti homines ve-
locem ad loquendum stulticia
speranda est magis quam illius
correctio Et cassiodorus. hec
est regalis proculdubio vir-
tus tardius in rebus prumpe-
re et celerius necessaria sentire
Sicut in iudicando tardus
esse debes. Scriptum est enim
Optimum iudicem existimo.
qui cito intelligit et tarde iudi-
cat. Inde etiam dici consuevit.
Ad penitendum operat qui
cito iudicat. Loperens enim
mora in talibus non est ex-
probanda. Unde quidam
Hora omni odio est. sed fac fa-
cientem. Pariformiter in psi-
liis requiras tarditates et non
velocitatem aut festinantiam
In deliberando ei vitia mo-
ra est tutissima. scriptum est ei
de consiliis quod diu tractaueris
sed puta rectissimum. velox enim
consilium sequitur prima. et iterum

tria sunt pertraria consilio festi-
nantia ira et cupiditas. In
faciendo aut post deliberatio-
nem velocitatem exercere debet.
Dicit enim sene. in epistolis Minus
dico quam facias et diu delibe-
rato cito facito celeritas enim
beneficium gratum facit Hoc
pulchre dicit Salustius. prius
quam incipias consulto et ubi con-
sulueris mature. facto opere
Et Salo. Vidisti homines ve-
locem in omni opere suo. coram
regibus stabit nec erit inter ig-
nobiles. Et ierius sydrac dicit
In omnibus operibus tuis velox es
et omnis infirmitas non oc-
currit. Non tamen tanta velo-
citate exerceas quam operibus pro-
fectione impediatur In quan-
titate insuper modum requiras
non multa dicendo. nam in
multiloquio non deest peccatum
Et Salo. in ecclesiastico. di. Mul-
tas curas sequuntur somnia et
in multis sermonibus inueni-
tur stulticia. Et alibi idem In
omni tempore bono erit abundantia.
ubi aut sunt verba plurima ibi
frequenter egestas. Et sene. dicit
Nihil eque proderit nisi que-
scere. Et cum alijs loqui mini-
ma secum multa. moderate
tamen loqui et tacere debes Dicit
enim pamphilus. nec nimius
taceas nec verba superflua di-

cas. Audias ergo plurima
rudeas vero pauca. Nā vt
ait Socrates. In oīb; pla/
cere poteris si gesseris optia
z locutus fueris pauca. In
qualitate deniq; loquendi
modum reqras scz dicendo
bene. Scriptū est em̄ Prin
cipium amicitie est bene lo
qui. maledicere vero est ex/
ordiū inimicitiaz. dicenda
igitur sunt ſba leta. hōesta
lucida. simplicia. cōposita
plano ore. vultu quieto. fa
cie pposita. sine immodera
to cachinno. clamore nullo
proferenda. De q̄b; Salo.
dicit. Fauus mellis ſba cō
posita dulcedo aīe z sanitas
offium. z hec ad expōnem z
intelligentiā hui^o dictionis
quō dicta sufficiāt

¶ Quando loquendū
et dicendum sit. z quo or
dine ..

Upeſt deniq; videre
de intelligentia z ex/
pōne huius aduerbii qm̄ cer
te iſtud qm̄ tempus requirit
Requirit ergo diligenter tē
pus dicendi ſimul z ordinē
Ait em̄ iesus sydrac Homo
ſapiens tacebit vſq; ad tps
Laſciuus at̄ z imprudens
non obſeruabit tps Seruā

do ergo tps. ſequaris ſbuz
Salo. dicentis. Temp^o di
cendi. tps tacendi Magna
em̄ res eſt vocis z ſilentij tē
peramentum. vñ Sene. dt
Serua itaq; ſilentium do/
nec loqui tibi fuerit necessa
rium. z non ſolū tuum ſilen
tium ſerua: ſed etiā alioz ſi
lentium expecta Expectare
ergo debes dicendi tps do/
nec tibi pbeat auditum Ait
em̄ iesus sydrac. vbi non eſt
audit^o non effundas ſermo
nez. z importune noli extol
li in ſapientia tua. Impor/
tuna em̄ eſt narratio tua qm̄
tibi non prebet auditus. z e
quaſi muſica in luctum im
portuna narratio. Et q̄ nar
rat ſbum non attendenti q̄
ſi qui excitat dormientem a
gravi ſomno. z nō ſolum in
dicendo alijs: ſed etiā in rī
dendo tps expectare debes
Nā ſcriptum eſt Ne pperes
rīdere donec finis fuerit in
terrogatōis. Nā vt ait Sa
lomon. Qui prius rīdet an
teq; audiat ſtultum ſecē de
monſtrat z confuſione dignū
Similiter qui prius loqui
tur q̄ diſcat ad contemptus
z iyrifionem pperat. Unde
ieſus sydrac dicit. Ante iu/
diciū para iuſticiā. Et an

teq̄ loquaris disce singula.
Ergo suo loco ⁊ tpe dicēda
sunt p̄postero ordine peni/
tus obmissio. Nam si de p̄di
catis loqui desideras tem/
pore cōgruo. prius hystoriā
dicas que docet rem gestam
Postea vero allegoriz que
docet mysticū sensum ad ec
clesiam militantē pertinen/
tem. Tercio vero tropologi
am que est ad informationē
bonoz moꝝ. Si vero de epi
stolis tractes primo loco po
ne salutationē. secundo exor
dium. tercio narrationē. q̄r
to petitionem. ⁊ quinto con
clusionem. Si at̄ de concio
nando in ambāciatis faciē/
dis studeas. Primo loco et
tempore salutationē dicas.
Secundo vero p̄mendatio
nem tam illoꝝ ad quos am
baciata dirigitur q̄ socioꝝ
tecum ambassatā portanti/
um siue narrationē eius qd̄
tibi impositū fuerit Tercio
facies exhortationem dicen
do suaforia verba ad conse/
quendum id quod postula
tur. Quarto in omni postu
latione allegando modū qd̄
id quod postulatur fieri va
leat. Quinto indices exem
pla de rebus in similibus ne
goc̄is factis ⁊ obseruatis..

11
Sexto deniq̄ assignab̄ su/
ficientem rōnem ad p̄dicta
omnia. Et hoc facias ad ex
emplū Gabrielis archange
li qui cū missus eēt a deo ad
beatam virginē Mariam.
Primo posuit salutationē
dicens Ave grā plena domi
nus tecu: b̄ndicta tu in mu
lieribus. Secundo cōforta
tionez siue excitationem de
deo. ne timeas maria. Quā
exhortationē preposuit ar
changelus denūciationi Et
ideo quia brā Maria turba
ta fuerat in saluatione archā
geli. Tercio vero posuit an
nunciationez dicens. Ecce
concipies in ytero ⁊ paries
filiū. ⁊c. Quarto posuit mo
di expressionē. cū dixit Sp̄
ritus sc̄s superueniet in te:
⁊ virtus altissimi obumbra
bit tibi. Quinto posuit exē/
plū cū dixit. Ecce elizabeth
cognata tua peperit filiū in
senectute sua. Sexto assig
navit sufficientez rōnem ad
p̄dicta cum dixit. quia nō
erit impossibile apud deum
omne verbū. Si autē dele/
gibz ⁊ decretis tractare vo
lueris primo tpe ⁊ loco lrām
ponas. secundo casum. ter/
cio littere expositionē. quar
to similia. quinto contraria

sexto solutiones. Et sic de q̄
libet scientia que ad eam p̄/
tineant sc̄dm̄ presens prius
et posterius sunt dicenda

Hec deniq̄ exempla sup
hoc aduerbio quādo tibi ad
presens dicta sufficiant Tu
autē ex ingenio tibi a deo p̄/
stito ml̄ta super hoc ⁊ super
quolibet verbo huius versi
culi. Quis quid. ⁊c. pro tue
volūtāt̄ arbitrio poteris co
gitare. nā sic ab abecedario
scripture omnes volūntur.
Ita super hoc dicto versicu
lo quicquid dici vel taceri d̄
bet fere posset iflecti **H**āc
igitur doctrinā super loquē
do vel tacendo breuiter cō/
prehensam tibi: ⁊ alijs tuis
fratribus litteratis scribere
curaui. quia vita litteratorū
potius in loquēdo vel in di
cendo q̄m in faciendo consi
stet. Seneca hoc testāte qui
ait. Culpa est minime cōue
niens litterato viro occupa
tio exercendi laceratos ⁊ di/
lacerandi virtutem. Si au
tem etiā super faciendo vo
lueris habere doctrinam de
grahatur de hoc versiculo is
tud verbum dicas. ⁊ in loco
illius ponas hoc verbum fa
cias. Unde dicatur. Quis
quid. cur. facias. cui. quos

modo. quando. requiras.
Et ita fere omnia que dicta
sunt supra. ⁊ multa alia po
terunt ad verbū facias apra
ri vt. liter. **H**is deniq̄ au
ditis circa predicta exercita
tione intentissima ⁊ frequē
ti vsu te ipsum exerceas Nā
exercitatio ingenium ⁊ na
turam sepe vincit. ⁊ vsus d̄
niū magistrorū precepta su
perat. vt valeas doctrinam
dicendi ac faciendi in prom
ptu habere. deū in super exo
ra qui mihi donauit predi
cta tibi narrare vt ad eterna
gaudia nos faciat perueni
re. **A B E R**

Finit liber de doctrina
loquendi ⁊ tacendi ab Al
bertāo cauidico britēsi.
ad instructionē suorum
filiorū compolitus. In
pressus Dauentrie p̄ me
Jacobū de breda. Anno
domini. M. cccc. cc.

